

Helga Merits, Siim Soot su Lietuvių kultūros studentais Illinojaus universitete Čikagoje.

Rengėjų nuotr.

Filmas „Pabaltijo universitetas“ pristatytas Lituanistikos katedroje Čikagoje

Illinojaus universiteto Čikagoje Lituanistikos katedroje š. m. vasario 23 d., Estijos nepriklausomybės dienos išvakarėse, apsilankė režisierė iš Olandijos Helga Merits, ją atlydėjo daugiau nei 40 metų šiame universitete dėstęs estas profesorius Siim Soot, Estijos garbės konsulas Čikagoje, padėjęs Merits filmuoti epizodus Čikagoje. Jiedu dalyvavo Lietuvių kultūros paskaitoje, kurioje 64 studentų auditorijai parodė naująjį savo filmą „Pabaltijo universitetas“ pokarinėje Vokietijoje. Studentai susikaupe klausėsi, kaip autorė surado tokios įstabios fil-

muotos medžiagos, kaip ji susitiko su tiek daug dar galinčių pasakoti buvusių Pabaltijo universiteto Hamburge ir Pinneberge studentų. Be kita ko, Merits papasakojo, kaip jai pavyko išgelbėti beveik prastą istorinę filmuotą medžiagą iš universiteto veiklos 1946–1949 metais. Vienas žmogus, žinojęs, kieno rankose yra sena filmuota medžiaga Amerikoje, ją išprašė, perėmė, net perrašė skaitmeniniu formatu, kad iš viso būtų galima pasižiūrėti. Bet tos medžiagos Amsterdame laukiančiai Merits jis pranešęs, kad nusivylė, ką pamatęs, kad ten esanti medžiaga prasta, labai iškarpyta, nekokybiška, ir kad jis viską išmetęs į šiukšlių dėžę. Bet buvo sekmiadienis, šiukšlių tą dieną nevežė, ir Merits išprašė kad ir pačios blogiausios kokybės medžiagą iškrapštyti iš šiukšlių. Dabar toji medžiaga yra tapusi įspūdinga autentiška filmo dalimi. Pasirodo, naujasis savi-

ninkas buvo išmetęs filmus todėl, kad ankstesnis filmo turėtojas ją buvo labai išcenzūravęs, iškarpęs – visas scenas, kur matyti rūkantys žmonės – o kadangi daugumoje epizodų vis kažkas rūkė, tai buvo prasta didžioji filmuotos medžiagos dalis.

Pati Helga Merits, olandės ir esto duktė, anksti mirus tėvui ilgai nežinojo, kad jis lankė Baltijos universitetą. Kažkada suradusi tėvo studento knygelę, dabar autorė jau papasakojo savo tėvo *Alma Mater* istoriją. Merits pasidalijo ir savo artimiausiais planais – ji renka medžiagą naujam filmui apie estą ir latvį, pabėgusius iš Vermachto kariuomenės ir besislapsčiusius Olandijos kaime Antrojo pasaulinio karo pabaigoje.

Giedrius Subačius
PLB Lituanistikos katedra